

NEW NORMAL

การประชุมวิชาการระดับชาตินานาชาติ ครั้งที่ 11
“New Normal: การวิจัยเพื่อสังคมใหม่ ในยุคออนไลน์”
วันที่ 27-28 มิถุนายน 2563 ณ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา

เกียรติบัตรฉบับนี้ ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

พระราชอุทัยโสภณ

ได้นำเสนอผลงานวิจัย/ผลงานวิชาการในหัวข้อ

“การสร้างพื้นที่สีเขียวของชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี (หุบป่าตาด)”

ในงานประชุมวิชาการระดับชาตินานาชาติ ครั้งที่ 11 "New Normal: การวิจัยเพื่อสังคมใหม่ ในยุคออนไลน์"

วันที่ 27-28 มิถุนายน 2563

ณ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รศ.ดร.ชวลิตย์ เจียรจิตต์
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.พิพัฒน์ ยอดพฤติการ
ประธานกรรมการ
สถาบันไทยพัฒนา

การสร้างพื้นที่สีเขียวของชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี (หุบป่าตาด)

Creating green areas of community in Uthaitхани province.

พระราชอุทัยโสภณ.,พระครูอุเทศธรรมสาทิส,นายสุวิชัย อินทกุล
Phrarajuthaisopon, Phrakhru Uthathamsathit, Mr.Suwichai Intakul
วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Uthai Thani College

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดการระบบนิเวศพื้นที่สีเขียวของชุมชน เพื่อพัฒนาพื้นที่สีเขียวเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี (หุบป่าตาด) และเพื่อสร้างเครือข่ายชุมชนสีเขียวในจังหวัดอุทัยธานี งานวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประกอบกับการศึกษาจากการสัมภาษณ์เจาะลึกรายบุคคล และการสนทนากลุ่มเฉพาะแบบเจาะจงเลือก ร่วมกับ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลหุบป่าตาด ผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก และกลุ่มสนทนากลุ่มเฉพาะ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๓๓ รูป/คน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือการศึกษาวิจัย นำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นศึกษาที่กำหนดไว้ และนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบการพรรณนาความ

ผลการศึกษาพบการสร้างพื้นที่สีเขียวของชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี (หุบป่าตาด) ปัจจุบันมีการจัดการพื้นที่สีเขียว ในรูปแบบการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เพราะหุบป่าตาดมีความหลากหลายทางระบบนิเวศทั้งพรรณพืช และสัตว์หายากมากมายหลายชนิด ซึ่งมีการบริหารจัดการพื้นที่ทั้งภายใน และพื้นที่โดยรอบอย่างเป็นระบบ มีการจัดสรรพื้นที่ และการจัดตั้งเครือข่ายชุมชนในการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวไปในทิศทางเดียวกัน และไม่ทำลายวิถีชีวิตของชุมชน เพราะชุมชนในพื้นที่เป็นชุมชนเกษตรกร ปลูกพืชเศรษฐกิจที่เป็นการส่งเสริมการจัดการพื้นที่สีเขียวจนนำไปสู่การจัดตั้งกลุ่มเพื่อการจัดการพื้นที่สีเขียว และพัฒนาพื้นที่สีเขียว ในลักษณะการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้าน และแหล่งท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ในระบบนิเวศ ด้วยวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีการดำรงชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ ตลอดจนสร้างกิจกรรมสำหรับเสริมสร้างศักยภาพเด็ก และเยาวชน เพื่อความเอาใจใส่ในการจัดการพื้นที่สีเขียว ร่วมกับการใช้วัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีการสนับสนุนโดยหน่วยงานราชการ และการสนับสนุนจากภาคเอกชน ตลอดจนคณะสงฆ์ เข้ามาทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่าย เช่นการจัดโครงการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กิจกรรมมัคคุเทศก์น้อยรักษ์ถิ่นเกิด โครงการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการผลิต โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ส่งเสริมการปลูกป่า ค่ายอบรมเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยมีหลักการและวัตถุประสงค์ ในการอนุรักษ์และรักษาระบบนิเวศ โดยมีแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ ที่ได้น้อมนำพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทาง ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใช้เป็นแนวทางในการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ จนนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ

คำสำคัญ พื้นที่สีเขียวของชุมชน, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, เครือข่าย

Abstract

The purpose of this research paper. To study the management of ecological green spaces of communities To develop a green area as a community learning center in Uthai Thani Province (Hup Pa Tat) and to build a green community network in Uthai Thani Province Qualitative research by studying documents and related research To collect data To be combined with studies from in-depth interviews with individuals And specific group discussions with executive officers and government officials The staff that look after the Pa Tad community, community leaders, community committee, people and tourists are divided into ๒ groups which are in-depth interview group. And specific discussion groups Total of ๓๓ pictures / person for use as a research study tool. The data were analyzed according to the specified educational issues. And presenting the study results in a form of a descriptive description.

The study found that Creating green areas of communities in Uthai Thani Province (Hup Pa Tat) Currently, green area management In the form of development as a natural tourist attraction Because Tat Valley is an ecological diversity of plants. And many rare animals Which has both internal and internal space management And the surrounding area systematically With space allocation And the establishment of community networks in managing the green areas in the same direction And not destroy the way of life of the community Because the local community is a farmer community Grow economic crops that support the management of green areas. Until leading to the establishment of a group for managing green areas And develop green space In the form of tourism for leisure Learn the way of life of the villagers And tourist attractions that are rich in the ecosystem With a simple way of life There is living that is bound to nature. As well as create activities for empowering children and youth for attention in managing green spaces. Together with the use of cultural traditions And local knowledge Which is supported by government agencies And support from the private sector As well as the Sangha Come to work together as a network For example, the project organization of a community enterprise group Activity for a love tour guide Cooperation network development project for production OTOP Tourism Project, Innovative Way to Support Forest Planting Environmental Conservation Youth Training Camp, etc. With principles and objectives In preserving and preserving the ecosystem With an environmental quality management plan ๒๐๑๗-๒๐๑๘ That has introduced the royal speech of His Majesty King Bhumibol Adulyadej And the philosophy of the sufficiency economy as guidelines for managing natural resources and the environment Used as a way to balance the conservation And utilization Until leading to sustainable development of the country.

Keywords, Green area of the community, local knowledge, network

บทนำ

พื้นที่สีเขียวจึงมีความหมายและความสำคัญกับชุมชน สังคม ประเทศ และโลก จึงกล่าวถึงนิยามพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชน” นิยามว่า พื้นที่สีเขียวในเขตชุมชน หมายถึง พื้นที่โล่งในเขตชุมชนมีพืชพรรณเป็นองค์ประกอบหลัก ได้รับการจัดการตามหลักวิชาวนวัฒนวิทยาและภูมิสถาปัตย์ เพื่อเสริมสร้างภูมิทัศน์ให้เอื้ออำนวยต่อการพักผ่อนหย่อนใจ และทำหน้าที่เป็นปอดของเมืองอย่างยั่งยืน ทำให้ชุมชนเมืองเป็นเมืองสีเขียวที่น่าอยู่ตลอดไป

ปัจจุบันประเทศไทยมีนโยบายเพิ่มพื้นที่สีเขียวโดยปลูกป่าเศรษฐกิจ แต่สำหรับพื้นที่เมืองทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันพื้นที่สีเขียวผ่านองค์กรหรือกลุ่มต่างๆ ที่ทำในเรื่องนี้ หรือเอกชนจะทำเองก็ได้ เช่น เปลี่ยนพื้นที่รกร้างในเมืองให้กลายเป็นป่า องค์กร หรือโรงงานต่างๆ สร้างพื้นที่สีเขียวภายในพื้นที่ตนเอง หรืออย่างที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีกิจกรรม Green Office ร่วมกับบุคลากร “ป่าที่ยั่งยืน คือ การปลูกป่าในเขตปลูกต้นไม้ลงดินโดยมีรากแก้วอยู่ ไม่ใช่ต้นไม้ใหญ่ที่ล้อมมา โดยพื้นที่ป่าอาจเป็นพื้นที่ใต้ทางด่วน หรือบริเวณข้างถนนก็ได้ หรือเปลี่ยนสนามหญ้ามาเป็นป่าที่มีต้นไม้ใหญ่ และสร้างระบบนิเวศในบริเวณนั้นๆ” นายสากลกล่าวว่า ป่าสาธารณะเป็นโอกาสที่จะทำให้คนรู้จักป่าได้ โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ เพื่อสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันรักษาป่าที่เชื่อมโยงไปสู่ป่าต้นน้ำได้จริง

บทบาทของเมืองอุทัยธานีในปัจจุบันนั้นถือได้ว่าเป็นเมืองท่องเที่ยว และเมืองเกษตรกรรม ทำให้เมืองอุทัยธานีมีการพัฒนาด้านต่างๆ มากมาย รวมไปถึงการมีประชากรในเมืองหลวงออกมาอาศัยอยู่ในเมืองอุทัยธานีอีกส่วนหนึ่ง และประชากรเพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่ง ทำให้การพัฒนาด้านต่างๆ นั้นขยายตัวออกสู่พื้นที่ชานเมือง และชุมชน อย่างเช่น ตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก เป็นชุมชนชานเมือง ที่อยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองมากนัก และมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวิถีชีวิตชุมชน และเกษตรกรรมอีกด้วย เช่นหุบป่าตาด เขาปลาร้า และบรรยากาศทางธรรมชาติวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งคาดว่าจะในอนาคตจะมีการเพิ่มขึ้นของการคมนาคม การเดินทาง การเกษตร และการเพิ่มขึ้นของชุมชนที่มีประชากรเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้พื้นที่ชุมชนเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ได้จากกลุ่มนายทุนที่เปลี่ยนแปลงการเกษตรกรรมเป็นรีสอร์ทหรือร้านค้า และบ้านพักต่างอากาศ และการทำการเกษตรที่ใช้สารเคมีส่งผลต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบต่าง ๆ ผลที่อาจตามมาในอนาคต คือกลายเป็นชุมชนขาดความสมดุลด้านสภาพแวดล้อมหากมุ่งเพียงแต่จะพัฒนาเพียงด้านเดียว การให้ความสำคัญกับพื้นที่สีเขียวจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะมาช่วยสร้างสมดุลด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้

งานวิจัยนี้มุ่งเพื่อการจัดการระบบนิเวศพัฒนาพื้นที่สีเขียว แนวทางที่เหมาะสมในการสร้างพื้นที่สีเขียวในชุมชน และสร้างเครือข่ายชุมชนสีเขียวในจังหวัดอุทัยธานี การพัฒนาพื้นที่สีเขียวจะเป็นเสมือนการสร้างรั้วชีวภาพ ที่ช่วยลดอุณหภูมิความร้อน ช่วยเพิ่มอากาศบริสุทธิ์ ช่วยดูดซับและช่วยกรองฝุ่น คาร์บอน และมลพิษต่าง ๆ ในอากาศ รวมทั้งเพิ่มทัศนียภาพที่สวยงามให้กับพื้นที่โดยรอบอีกด้วย แนวคิดการสร้างพื้นที่สีเขียวจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการสร้างสมดุลด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน ช่วยให้ประชาชนมีพื้นที่สีเขียวในการพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้น เป็นการเสริมสร้างสุขภาพกายและสุขภาพจิต นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการพื้นที่สีเขียว และแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดบทบัญญัติ ข้อบังคับ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือมีการกำหนดขอบเขตพื้นที่สีเขียว ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาการจัดการระบบนิเวศพื้นที่สีเขียวของชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี (หุบป่าตาด)
- เพื่อพัฒนาพื้นที่สีเขียวเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี (หุบป่าตาด)
- เพื่อสร้างเครือข่ายชุมชนสีเขียวในจังหวัดอุทัยธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ สัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๒๑ คน แบ่งเป็นกลุ่มเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ ,กลุ่มผู้นำชุมชน,กลุ่มแทนจากประชาชน และกลุ่มเจ้าอาวาสถ้ำทอง

กลุ่มที่ ๒ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมประชุมกลุ่มย่อย จำนวน ๑๒ คน ได้แก่ ตัวแทนเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้นำท้องถิ่น ชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านและผู้แทนประชาชน

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

- เครื่องบันทึกภาพ เป็นการใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐานในการวิจัย เพราะขณะสัมภาษณ์อาจจะต้องใช้กล้องถ่ายรูปในการเก็บภาพเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย
- แบบสังเกต เป็นแบบที่ใช้ในการสังเกตในขณะที่สัมภาษณ์ หรือเพื่อสังเกตการณ์ ตอบคำถามของผู้ถูกสัมภาษณ์ว่าตอบตรงประเด็นและตามข้อมูลจริงเท็จ เป็นการสังเกตกำหนดแนวทางโดยการใช้สายตา
- แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบที่ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามไว้เพื่อต้องการเก็บบันทึกข้อมูลในการวิจัย พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุด และตรงประเด็นมากที่สุด
- เครื่องบันทึกเสียง เป็นการบันทึกเสียงตอนสัมภาษณ์ เนื่องจากบางครั้งการจดบันทึกระหว่างสัมภาษณ์ไม่ทัน ก็ยังมีเครื่องบันทึกเสียงเป็นเครื่องสำรองข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- สำรวจพื้นที่ในชุมชนเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นการสำรวจตรวจสอบทรัพยากร
- สร้างความสัมพันธ์ และแนะนำตัวเบื้องต้น พูดคุยหาข้อมูล และวิธีการสร้างพื้นที่สีเขียวและเครือข่าย
- ประสานงานโดยใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึกโดยนัดวัน เวลา และสถานที่

ผลการวิจัย

๑. การจัดการระบบนิเวศพื้นที่สีเขียวของชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี (หุบป่าตาด)

การจัดการพื้นที่ธรรมชาติ

การจัดการพื้นที่ธรรมชาติโดยรอบหุบป่าตาด มีการจัดการโดยแบ่งพื้นที่ธรรมชาติออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ๑.ป่าอนุรักษ์ครอบคลุมพื้นที่เขาทั้งหมด ๒.ป่าเศรษฐกิจ และป่าเสื่อมโทรม ๓.พื้นที่ป่าเพื่อการเกษตร และการเพาะปลูก ในปี พ.ศ.๒๕๒๐ กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้รับพื้นที่บริเวณเขาปลาร้า มาจัดสรรเป็นพื้นที่นิคมสหกรณ์ ทับเสลา โดยจัดสรรให้แก่เกษตรกรได้ใช้ประโยชน์ เพื่อการเพาะปลูก และเป็นที่อยู่อาศัย มีการกำหนดแนวทางการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ในพื้นที่บริเวณโดยรอบ หุบป่าตาด เพื่อกำหนดแนวทาง และมาตรการจัดการประโยชน์ที่ชัดเจน และยังส่งผลให้พื้นที่โดยรอบ เป็นที่ท่องเที่ยว ส่งผลให้สังคม และเศรษฐกิจโดยรวมดีขึ้น จึงทำให้ประชาชนตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ และเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการดำเนินการเพื่ออนุรักษ์ โดยมีหน่วยงานภาครัฐ เข้ามาสนับสนุน ให้ความรู้ จัดกิจกรรมให้กับชุมชนโดยรอบพื้นที่ ซึ่งชุมชนโดยรอบก็ให้การ

สนับสนุน และมีความคิดเห็นในเรื่องการอนุรักษ์ไปในทางเดียวกัน มีข้อตกลงร่วมกันในการอนุรักษ์ธรรมชาติในพื้นที่ด้วย จึงทำให้ชุมชนได้ประโยชน์ที่ตามมาจากการอนุรักษ์พื้นที่ธรรมชาติด้วย

การจัดการพื้นที่สีเขียวเพื่อการผลิต

การจัดการพื้นที่สีเขียวเพื่อการผลิต จากการที่มีการจัดการพื้นที่ธรรมชาติโดยรอบหุบป่าตาด มีการจัดสรรพื้นที่ในการทำการเกษตรกรรม ซึ่งถือเป็นอาชีพหลักหลักของชุมชนโดยรอบหุบป่าตาด และส่งเสริมการปลูกพืชที่เป็นลักษณะไม้ยืนต้น จึงทำให้พื้นที่โดยรอบหุบป่าตาด มีการทำการเกษตรประเภทพืชสวนเป็นส่วนใหญ่ นอกจากการทำสวนแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่จะมีที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ทำการเกษตรของตัวเองด้วย จึงทำให้พื้นที่โดยรอบสะอาด ร่มรื่น และเป็นการเอื้อต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ ในปัจจุบันมีข้อตกลงของชุมชน โดยการประสานงานจากภาครัฐ ที่มาจัดโครงการให้ความรู้กับเกษตรกร ตลอดจนนักเรียน และประชาชนที่ให้ความสนใจ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่โดยรวม คือ การทำการเกษตรแบบอินทรีย์ปลอดสารพิษ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งเป็นมาตรฐานในการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน ผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นอันดับหนึ่ง คือ มะม่วง มีปริมาณการผลิต ประมาณ ๑๐๐ ตัน/ปี คิดเป็นมูลค่า ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

การจัดการพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการ

มีการจัดการพื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการ คือ การบริหารจัดการท่องเที่ยว ที่เกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชน เพื่อเป็นการบริหารจัดการท่องเที่ยว และพัฒนาการท่องเที่ยว มีกฎกติกา และสามารถเชื่อมโยงกับการจัดการพื้นที่สีเขียวด้านต่างๆ มีการตลาด และประชาสัมพันธ์อยู่ตลอด เพื่อสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นกับชุมชน อย่างยั่งยืน มีกระจายรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเป็นธรรม และสร้างโอกาสในการมีรายได้เสริม ส่งเสริมวัฒนธรรมของชุมชน มีข้อมูล และความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ มีการป้องกันจัดการ และแก้ไขปัญหาผลกระทบ สร้างการเรียนรู้ มีการบริการที่ดี และปลอดภัย มีการประสานงานที่ดีระหว่างกลุ่มในชุมชนเพื่อการให้บริการ เช่นโฮมสเตย์วิถีชุมชน เป็นบ้านพักราคาถูก โดยชาวบ้านในพื้นที่จัดทำขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าพักอาศัยภายในบ้าน โดยมีห้องแยกให้เป็นสัดส่วน อยู่อาศัยแบบเป็นกันเองในบ้านเดียวกันกับเจ้าของบ้าน ทำกิจกรรมร่วมกัน ทำอาหารรับประทานร่วมกันกับเจ้าของบ้าน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชาวบ้านว่ามีความเป็นอยู่อย่างไร มีประชาชนมีประชาชนอาศัยพึ่งพิงอยู่กับธรรมชาติ มีวิถีชีวิตแบบชนบทพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้โดยมีการจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตไม้ผลเพื่อการส่งออก มีทรัพยากรที่หลากหลายมีความเหมาะสมในการเป็นชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ปัจจุบันมีโฮมสเตย์ให้นักท่องเที่ยวได้พักค้างคืนร่วมโครงการ ๙ แห่ง

การจัดการพื้นที่สีเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อม

การเพิ่มขึ้นของประชากร การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ และความต้องการที่อยู่อาศัย ที่เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ขับเคลื่อนให้ เกิดการขยายตัวของเมืองที่ส่งผลต่อพื้นที่สีเขียวที่ลดลง รวมถึงการปล่อยพื้นที่ให้ว่างเปล่าไม่ใช้ประโยชน์ การขาดการดูแลรักษา ทำให้มีความเสี่ยงต่อการสูญเสียพันธุ์ไม้ที่จะเรียนรู้ด้วย การพัฒนาเศรษฐกิจทำให้เกิดการขาดพื้นที่ว่างเพื่อนันทนาการเนื่องจากบริเวณกลางเมืองมีแต่อาคาร และถนน ไร้ทิศทางการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างคุ้มค่า ทำให้ที่ว่าง และพื้นที่สีเขียวในเมืองซึ่งเคยเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวเมืองในอดีตหายไป สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติ โดยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้เห็นชอบต่อแผนปฏิบัติการเชิงนโยบายด้านการจัดการพื้นที่สีเขียวชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งได้ปรากฏแนวทางการดำเนินงาน และมาตรการเพื่อให้มีการดำเนินการจัดการพื้นที่สีเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อม อันบ่งชี้ถึงการจัดการพื้นที่สีเขียวในภาพรวมของชุมชน โดยมีการประสานงานและให้ข้อมูลความรู้จากจากอบต.

และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำประทุน ที่ให้ความสำคัญต่อการจัดการพื้นที่สีเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากพื้นที่โดยรอบหุบป่าตาด ศาสนสถาน โรงเรียน และพื้นที่สองข้างทาง เพื่อใช้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนเป็นศูนย์กลางของชุมชน การพัฒนาคน และศูนย์รวมจิตใจ การขับเคลื่อนให้มีการจัดการพื้นที่สีเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อม ที่มุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืน โดยพิจารณาการดำเนินการ ดังนี้

๑.การปลูกไม้ยืนต้นขนาดใหญ่

๒.เพิ่มพื้นที่สีเขียวในลักษณะของไม้พุ่ม ไม้ยืนต้น และไม้คลุมดิน

๓.พัฒนาพื้นที่ดินรกร้างโดยการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของพื้นที่ให้มีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้น และเปิดให้ ประชาชนเข้าไปใช้ประโยชน์ได้

๔.การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในลักษณะสวนแนวตั้ง ก็เป็นตัวเลือกที่ดีสำหรับพื้นที่ ที่มีที่ว่างอยู่น้อย ควรมีการจัดการพื้นที่สีเขียว ในลักษณะสวนแนวตั้ง เพื่อประหยัดเนื้อที่ใช้สอย

๕.หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุน ความร่วมมือ และความเป็นธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงของสังคม และสิ่งแวดล้อม

การจัดการพื้นที่สีเขียวริมเส้นทางสัญจร

ตำแหน่งของแนวต้นไม้จะอยู่ในเขตพื้นที่เดียวกับอุปกรณ์ประกอบถนน หรืออยู่ระหว่าง ทางเดินเท้า และขอบทางเดิน โดยปลูกเป็นแนวกันระหว่างเส้นทางสัญจรของรถ กับทางเดินเท้า เพื่อเพิ่มความปลอดภัยให้กับเด็กที่ออกมาเล่นบนทางเท้า ตำแหน่งของแนวต้นไม้บนถนนในพื้นที่เดียวกับอุปกรณ์ประกอบถนน หรือปลูกอยู่ในเกาะกลาง การเลือกชนิดพันธุ์ที่มีความหลากหลายตาม วัตถุประสงค์ ของการแบ่งแนวเขต และวัตถุประสงค์ เช่นการส่งเสริมให้ปลูกพืชสวนโดยรอบ เพื่อเป็นตัวช่วยในการอนุรักษ์ และรักษาระบบนิเวศด้วย แต่มักคำนึงถึงผลกระทบต่อการสัญจรบนถนน ต้นไม้ที่ถูกเลือกนำมาใช้ จึงมีการดูแลตัดแต่งทรงพุ่ม เพื่อให้เจริญเติบโตสูงกว่าแนวระบอบสาธารณสุขปกค้อย่างถูกวิธี มีการกำหนดพื้นที่ทางเท้าที่กว้างเพียงพอสำหรับการสัญจร การใช้งานที่มีการใช้งานที่ค่อนข้างยืดหยุ่น จัดการโดยกำหนดการใช้พื้นที่ว่างให้เป็นแนวกันทางธรรมชาติ เช่น การระบุขอบเขตของกรรมสิทธิ์ที่ เห็นได้ในระยะไกลด้วยภูมิประเทศที่เป็นธรรมชาติ และพืชพรรณที่ปลูกควรมีการวางแผน และการออกแบบตั้งแต่แรก ป้องกันการเข้าถึงอาคารทางหลังคา โดยการจำกัดต้นไม้ขนาดใหญ่ที่มีกิ่งแผ่ไป หลังคา และวางแผนเพื่อให้เกิดการมองเห็นที่ดี ด้วยพืชพรรณ รั้วเตี้ยหรือประตู เพื่อแบ่งแยกระหว่าง พื้นที่ส่วนตัวออกจากพื้นที่สาธารณะ พร้อมควบคุมความสูงของพุ่มไม้ไม่ให้ใหญ่เกิน ๑ เมตร และไม่ให้ กิ่งไม้ห้อยต่ำลง มากกว่า ๒.๖ เมตร เพื่อควบคุมการมองเห็นที่ดีในพื้นที่สาธารณะ การใช้ทางเดิน และภูมิทัศน์เสริมและบอกทิศทางผู้มาเยือนไปยังทางเข้าที่ถูกต้อง รวมทั้งทิศทางออกจากพื้นที่ส่วนตัว และควรมีการดูแลและบำรุงรักษาพืชพรรณอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดมุมมองที่ดีระหว่าง พื้นที่ส่วนตัว และพื้นที่สาธารณะ

๒. การพัฒนาพื้นที่สีเขียวเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี (หุบป่าตาด)

ชุมชนในพื้นที่ ที่ทำการศึกษาพบว่า ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันล้วนสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่สีเขียว และชุมชน ต่างฝ่ายต่างพึ่งพาซึ่งกันและกันจนเป็นวิถีชีวิต ประชาชนทุกคนมีสิทธิ์เข้าถึง และใช้ประโยชน์ เป้าหมายของพื้นที่สีเขียวนั้นนอกจากจะใช้เป็นพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนแล้ว ยังมีไว้เพื่อส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้มีความเหมาะสม และปลอดภัยต่อสุขภาพของประชาชน ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มมีสำนึกรักในพื้นที่ส่วนรวม เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน และรักษาไว้ให้สืบต่อไปยังรุ่นลูกหลานได้ ด้วยความตระหนักถึงคุณค่าทางนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ ความมั่นคงทางอาหาร และการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น เพื่อหาทางจัดสรรประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่ทุกชีวิต การดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการนี้เอง จึงมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน เพื่อการถ่ายทอด ขยาย

ผลไปยังชุมชนและสังคมที่กำลังเผชิญกับปัญหาวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อม หรือกำลังมองหาวิธีการเครื่องมือที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยจัดทำเป็นศูนย์กลางการจัดการเรียนรู้ เป็นรูปแบบหนึ่งของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ที่ปัจจุบันตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ถ่ายทอด แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ของประชาชนทุกคนในชุมชน เป็นจุดถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้ที่สนใจภายนอกชุมชน และเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เช่น

๑. ห้องอินเทอร์เน็ตชุมชน
๒. ห้องบริการเอนกประสงค์
๓. ห้องเรียนรู้กลุ่มอาชีพชุมชน
๔. ร้านค้าชุมชน
๕. ลานกิจกรรมชุมชน
๖. ห้องสมุดชุมชน/ห้องสมุด

๓. การสร้างเครือข่ายชุมชนสีเขียวในจังหวัดอุทัยธานี

ในพื้นที่หุบป่าตาดที่มีการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการ ประชาชนในพื้นที่และนอกพื้นที่ และคณะสงฆ์ ดังนี้

หน่วยงานราชการ

หน่วยงานราชการ โดยมีเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำประทุน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้านในฐานะผู้ปฏิบัติงาน โรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานวัฒนธรรม สำนักงานเกษตร เข้ามีบทบาทในพื้นที่หุบป่าตาด โดยเป็นพลังขับเคลื่อนให้การดำเนินงาน และกิจกรรมต่างๆในพื้นที่ ให้ดำเนินงาน และพัฒนาไปอย่างเป็นระบบ ด้วยนโยบายการส่งเสริมของภาครัฐแต่ละช่วงเวลา แต่ด้วยระบบที่มีนั้นได้สร้างความสัมพันธ์นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม เพราะเป็นการวางรากฐาน การวางแผน และพัฒนากิจกรรม หรือวิถีชีวิตเดิมของชาวบ้านในชุมชน ให้เป็นระบบมากขึ้น มีข้อมูลในการที่จะลงมือปฏิบัติ ลดความผิดพลาดและมีมาตรฐานที่ดีขึ้น โดยมีหลักในการทำงานดังนี้

- ๑.ให้ข้อมูลข่าวสาร สนับสนุนประชาชนในด้านข้อมูล ทฤษฎี
- ๒.รับฟังความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในด้านข้อมูล ข้อเท็จจริง และความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจ
- ๓.การเกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมในลักษณะการปฏิบัติงาน หรือร่วมกันเสนอแนะแนวทางที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ
- ๔.ความร่วมมือ การเปิดโอกาสให้ประชาชน ผู้แทนสาธารณะ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีการดำเนินการร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
- ๕.เสริมกำลังหรืออำนาจให้แก่ประชาชน ระดับสูงสุดของประชาชน โดยให้ประชาชนเข้าไปร่วมเป็นผู้ตัดสินใจ

ในการร่วมมือดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ภาครัฐลงมามีความใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้น ลดช่องว่างระหว่างประชาชนกับภาครัฐ ทำให้นโยบายต่างๆของภาครัฐ สามารถปฏิบัติได้อย่างราบรื่น และเป็นไปตามความต้องการของประชาชน จนทำให้การดำเนินการจัดการพื้นที่สีเขียวเป็นไปได้ความเรียบร้อย โดยการจัดการ ส่งเสริมกิจกรรมต่างของภาครัฐ หรือประชาชนนำโครงการ กิจกรรมต่างๆที่ประชาชนสนใจ นำไปขอข้อมูลและการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น

- ๑.การส่งเสริมเรื่องการจัดการขยะ และสภาพแวดล้อมรอบพื้นที่

๒.การส่งเสริมเรื่องเศรษฐกิจของชุมชน เช่น การนำวิทยากรผู้มีความรู้ความสามารถ เข้ามาถ่ายทอดความรู้ให้กับชุมชน

๓.การส่งเสริมเรื่องการท่องเที่ยวชุมชนโดยชุมชน

๔.ส่งเสริมด้านการปลูกจิตสำนึกให้เห็นคุณค่า และความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

หน่วยงานเอกชน ประชาชน

หน่วยงานเอกชน ประชาชน เป็นการรวมตัวของภาคประชาชนในพื้นที่ เป็นการรวมของกลุ่มคนและเครือข่ายชุมชน ซึ่งในพื้นที่มีการรวมตัวกันในลักษณะจัดตั้งเป็นกลุ่ม โดยอาศัยวัฒนธรรมชุมชน กระบวนการทำงานร่วมกันกับคนในชุมชน และคนภายนอกเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรม แก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน ถ่ายทอดประสบการณ์ระหว่างกัน และมีการใช้ระบบเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการทำงาน โดยเป็นกระบวนการที่เป็นไปตามธรรมชาติ และเกิดขึ้นจากการส่งเสริมโดยหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ต้องการให้องค์กร ชุมชน และสังคม มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการที่จะพัฒนาตนเองตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของชุมชน ตลอดจนภาครัฐ ดังนี้

๑.การรวมกลุ่มกันเพื่อทำการเกษตรอินทรีย์

๒.การรวมตัวจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิล

๓.การรวมตัวของคนในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยววิถีชุมชนโดยชุมชน

๔.จัดพื้นที่สำหรับลานกิจกรรม

หน่วยงานทางศาสนา วัด พระสงฆ์

ในส่วนของหน่วยงานคณะสงฆ์ ตามประวัติการค้นพบหุบป่าตาด พระครูสันติธรรมโกศล (หลวงพ่อดองหยด) เจ้าอาวาสวัดถ้ำทอง เมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๒ ได้ค้นพบหุบเหวใจกลางเขาขณะเดินธุดงค์ หาที่ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน จึงสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ของพระสงฆ์ กับป่าหรือพื้นที่อนุรักษ์ธรรมชาติ ด้วยแนวคิดของพระสงฆ์ที่อยู่และพึ่งพิงป่า จึงทำให้พระสงฆ์โดยส่วนมากจะดูแลรักษาป่ามากกว่าทำลาย ซึ่งมีหลายกรณีที่พระสงฆ์เข้าไปอยู่ในเขตป่าสงวน แล้วช่วยเป็นกำลังให้เจ้าหน้าที่ในการปลูกป่ารักษาดูแล และพัฒนาให้เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ เป็นผู้นำชาวบ้านในการอนุรักษ์พื้นที่ ในกรณีนี้ พระครูสันติธรรมโกศล (หลวงพ่อดองหยด) ได้นำชาวบ้านเจาะถ้ำเพื่อเป็นที่ศึกษาให้กับชนรุ่นหลัง และในปัจจุบันด้วยความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม พระสงฆ์มีส่วนช่วยในการเป็นผู้สนับสนุน และผู้นำในการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมต่อการจัดการพื้นที่สีเขียว โดยเริ่มจากการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดก่อนเป็นอย่างแรก เพื่อเป็นสถานที่ตัวอย่างให้กับชาวบ้านและชุมชน โดยการนำนโยบายจากหน่วยงานราชการภาครัฐมาดำเนินการ หรือเป็นผู้นำชาวบ้านในการร่วมกับชาวบ้านคิดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆในชุมชน เพื่อส่งเสริมต่อการจัดการพื้นที่สีเขียวเพื่อการอนุรักษ์ พัฒนา และส่งเสริมเพื่อให้เกิดรูปธรรมและความยั่งยืน มีกิจกรรม เช่น

๑.การจัดการพื้นที่สีเขียวในวัด

๒.จัดกิจกรรมบวชป่า

๓.เป็นผู้นำชุมชน และศูนย์ประสานงานของหน่วย

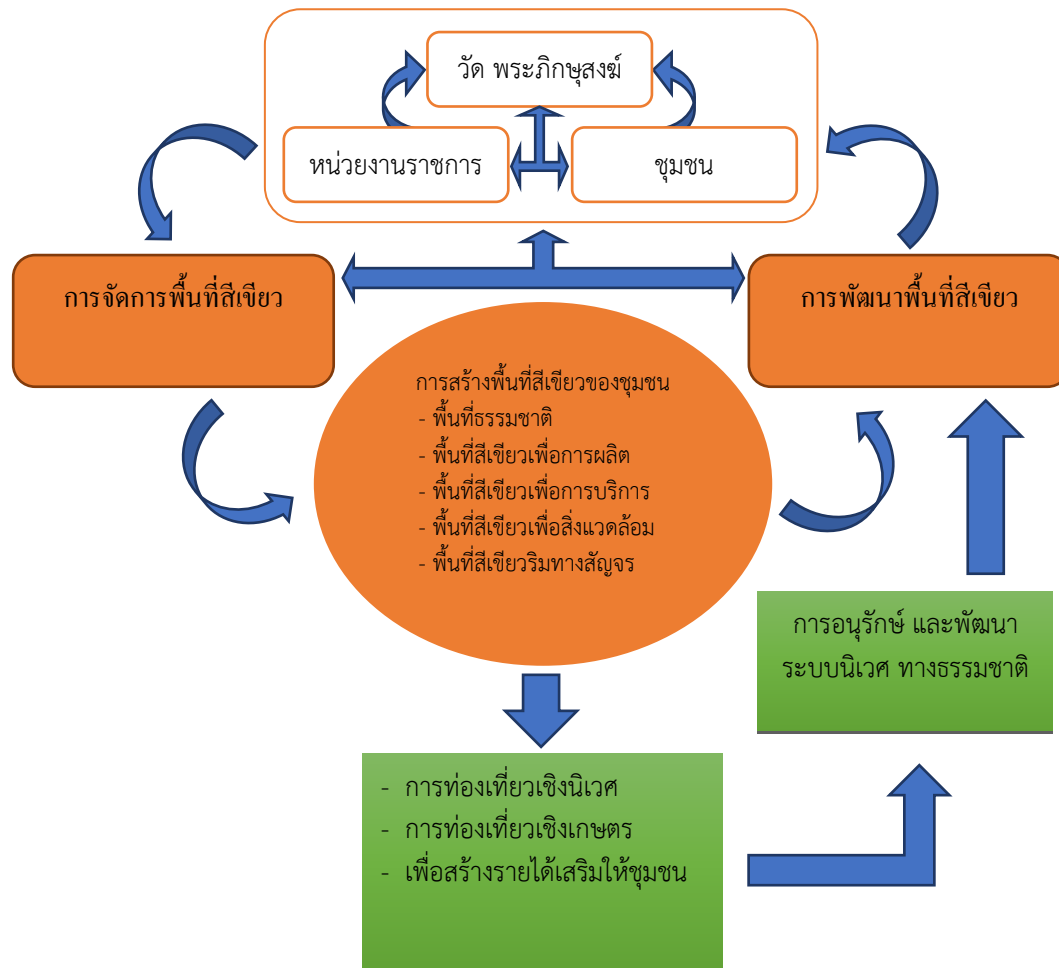
๔.จัดกิจกรรมค่ายเยาวชน ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและ

กระบวนการการทำงานร่วมกันของ หน่วยงานราชการ ประชาชน และองค์กรศาสนา

การทำงานร่วมกัน ถือได้ว่า เป็นภารกิจที่สำคัญของการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย กล่าวคือ ความ เป็นเครือข่ายมีความสัมพันธ์กับการจัดการพื้นที่สีเขียว และสัมพันธ์ภาพระหว่างกัน ซึ่งงานภารกิจ จะนำไปสู่ การเรียนรู้ และการสร้างกระบวนการความเคลื่อนไหวทางสังคม และการจัดการพื้นที่สีเขียว ดังนั้น กระบวนการทำงานร่วมกันของเครือข่าย หน่วยงานราชการคอยให้การสนับสนุน ในด้านงบประมาณ ภาษี

หรือความรู้ในด้านที่ประชาชนให้ความสนใจ หรือนำมาให้เมื่อเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อชุมชน โดยมีพระสงฆ์ หรือองค์กรทางศาสนาคอยเป็นผู้ให้ความร่วมมือ ประสานงาน ตลอดจนเป็นผู้นำชาวบ้านดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ส่วนประชาชนในชุมชนนั้น เป็นผู้กำหนดความต้องการ กำหนดกิจกรรมเพื่อให้เกิด การพัฒนาของชุมชนในด้านการจัดการพื้นที่สีเขียว โดยการประสานงาน หรือปรึกษาร่วมพระสงฆ์ และ หน่วยราชการ

องค์ความรู้ที่ได้

จากภาพองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย การสร้างพื้นที่สีเขียวของชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี (หุบป่าตาด) สามารถอธิบายได้ดังนี้

การสร้างพื้นที่สีเขียวของชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี (หุบป่าตาด) มีการทำงานร่วมกัน ในลักษณะความร่วมมือแบบเครือข่ายในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ คือหน่วยงานราชการ จะเป็นผู้ให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม นำทฤษฎี องค์ความรู้จากการทำงานในต่างพื้นที่ ที่มีความใกล้เคียงกัน มาเป็นรูปแบบ หรือแนวทางในการปฏิบัติงาน ตลอดจนนำผู้มีประสบการณ์ วิทยากร โครงการหรือกิจกรรมที่ชาวบ้านมีความสนใจมานำเสนอให้ ประชาชนในชุมชนได้ตัดสินใจ ในการดำเนินการ โดยมีพระสงฆ์คอยเป็นผู้ให้การสนับสนุน ประสานงานในการประชาสัมพันธ์ หรือชักชวนประชาชนในหมู่บ้านเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนเป็นผู้นำในการดำเนินงาน ในกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับการสร้างพื้นที่สีเขียวของชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี (หุบป่าตาด) และประชาชนในชุมชนก็เป็นเสมือนผู้ดำเนินงานหลักในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งถือเป็นวิถีชีวิตประจำของชาวบ้าน ในการสร้างพื้นที่สีเขียวของชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี (หุบป่าตาด) ส่งผลที่ดี

ต่อการอนุรักษ์พื้นที่ และเป็นไปตามนโยบายของรัฐ ทำให้ชุมชนเป็นแบบอย่าง เป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่น ในการสร้างพื้นที่สีเขียว ว่าส่งผลดีอย่างไร และนำไปสู่การพัฒนาเพื่อชุมชนในการสร้างพื้นที่สีเขียวของชุมชน ในจังหวัดอุทัยธานี (หุบป่าตาด) ตลอดจนชุมชนอื่น หรือเครือข่ายอื่นๆ ด้วย

หน่วยงานภาครัฐจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนในด้านสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ และองค์ความรู้จากการทำงานในต่างพื้นที่ ที่มีความใกล้เคียงกันมาเป็นรูปแบบ หรือแนวทางในการปฏิบัติงาน และจัดโครงการต่างๆตามแผนพัฒนา หรือยุทธศาสตร์ของแต่ละหน่วยงานที่เข้ามา โดยมีประชาชน ชุมชน วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีเป็นตัวตั้งในการจัดทำโครงการ หน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่หลักในการให้ความสะดวกในด้านสถานที่ และให้ข้อมูลในเรื่องกฎ ระเบียบปฏิบัติ ตลอดจนให้ข้อมูล ความรู้แก่นักท่องเที่ยว โดยมีการจัดฝึกอบรม มัคคุเทศก์น้อย เป็นผู้คอยนำนักท่องเที่ยวเดินเข้าไปศึกษาภายในหุบป่าตาด และให้ข้อมูลระบบนิเวศ พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์แก่นักท่องเที่ยว มีเส้นทางเดิน ทางจักรยาน สำรวจพื้นที่รอบหุบป่าตาดที่มีความร่มรื่น ด้วยต้นไม้ต่างๆ และสถานที่สำหรับนั่งพักผ่อน และจัดบริการห้องสุขา ที่หิ้งขะ ร้านค้าชุมชน และพื้นที่สำหรับสูบบุหรี่ และยังมีการนำเที่ยวภายในชุมชนตามจุดท่องเที่ยวต่างๆ ที่มีความร่มรื่น และยังนำผู้มีประสบการณ์ วิทยากร โครงการหรือกิจกรรมที่ชาวบ้านมีความสนใจมานำเสนอให้ ประชาชนในชุมชนได้ ตัดสินใจ ในการดำเนินการ โดยมีพระสงฆ์คอยเป็นผู้ให้การสนับสนุน ประสานงานในการประชาสัมพันธ์ หรือชักชวนประชาชนในหมู่บ้านเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนเป็นผู้นำในการดำเนินงาน ในกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับการสร้างพื้นที่สีเขียวของชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี (หุบป่าตาด) และประชาชนในชุมชนก็เป็นเหมือนผู้ดำเนินงานหลักในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งถือเป็นวิถีชีวิตประจำของชาวบ้าน ในการสร้างพื้นที่สีเขียวของชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี (หุบป่าตาด) ส่งผลดีต่อการอนุรักษ์พื้นที่ และเป็นไปตามนโยบายของรัฐ ทำให้ชุมชนเป็นแบบอย่าง เป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่นในการสร้างพื้นที่สีเขียว ว่าส่งผลดีอย่างไร และนำไปสู่การพัฒนาเพื่อชุมชนในการสร้างพื้นที่สีเขียวของชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี (หุบป่าตาด) ตลอดจนชุมชนอื่น หรือเครือข่ายอื่น ๆ ด้วย ชุมชนวัดในพื้นที่ดูแลรักษา พัฒนาต่อยอด ปลูกฝังให้ประชาชนมีการสร้างพื้นที่สีเขียวโดยการปลูกป่า รักษาป่า รักษาธรรมชาติ เช่น การบวชป่า การไม่ตัดไม้ การไม่ล่าสัตว์ เป็นผู้นำทางด้านจิตใจ ประสานงานวัด บ้าน ชุมชน หน่วยงาน จัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการพื้นที่สีเขียว การสร้างพื้นที่สีเขียวของชุมชน โดยการมีส่วนร่วม ระหว่างหน่วยงานราชการทั้งสำนักงานเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำพญาคู องค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งนางาม กำนันผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานอำเภอลานสักในพื้นที่ การจัดการพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมเป็นสัดส่วน พื้นที่ธรรมชาติ, พื้นที่สีเขียวเพื่อการผลิต, พื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการ, พื้นที่สีเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อม,และพื้นที่สีเขียวริมทางสัญจร หน่วยงานส่วนราชการให้การดูแลและสนับสนุนของพื้นที่ของชุมชน จัดเป็นระบบ นำสู่การพัฒนาพื้นที่สีเขียวของชุมชนโดยการมีส่วนร่วม ระหว่างชุมชน วัด โรงเรียน หน่วยงานราชการในพื้นที่ พัฒนาพื้นที่เป็นพื้นที่สีเขียวจัดการอนุรักษ์ รักษา พัฒนา และต่อยอด เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย พบว่าสอดคล้องกับ ปุณณนุช รุธิโร ได้ศึกษาเรื่อง “ความยั่งยืนในการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง” ตีพิมพ์ในวารสารสุทธิปริทัศน์ ว่าการเจริญเติบโตของเมืองเพื่อรองรับการพัฒนา และตอบสนองความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากรในเมือง ซึ่งผลจากกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดจากการพัฒนาที่ไม่สมดุล ระหว่างเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมทั้งคุณภาพสิ่งแวดล้อม คุณภาพสังคม และคุณภาพชีวิตของคนในเมือง ปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาเช่น มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางเสียง ขยะ และการขาดพื้นที่สีเขียว ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนเมือง ซึ่งการขาดพื้นที่ว่างเพื่อ

นันทนาการ เนื่องจากบริเวณกลางเมืองเต็มไปด้วยอาคาร และถนนหนทางเพื่อการจราจรมากขึ้น ทำให้ที่ว่าง และพื้นที่สีเขียวในเมืองซึ่งเคยเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวเมืองในอดีตหายไป และหากมีการพัฒนาเมืองอย่างรวดเร็วโดยขาดการวางแผนระยะยาว ทำให้ชาวเมืองที่อยู่ในบริเวณที่พัฒนาใหม่ ประสบปัญหาทางสุขภาพทั้งร่างกาย และจิตใจ เพราะไม่ได้รับการพักผ่อนอย่างเพียงพอ และเกิดความเครียด ประชาชนในเขตเมืองยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านนันทนาการเช่น กลุ่มเด็กไม่มีที่เล่น และสนามเด็กเล่น กลุ่มวัยรุ่นไม่มีสนามกีฬา กลุ่มแม่บ้านไม่มีที่นั่งเล่น และสนทนาพูดคุยในยามว่าง และกลุ่มผู้สูงอายุขาดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ จึงนำมาสู่การให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน อันเป็นแนวทางในการพัฒนาปัจจุบัน สอดคล้องกับความพยายามที่จะจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง ให้มีความยั่งยืนเนื่องจากมีประโยชน์นานับประการ ซึ่งแนวทางในการจัดการพื้นที่สีเขียวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนนั้น ขึ้นอยู่กับทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน นักการเมือง และชุมชน โดยมีบทบาทในการขับเคลื่อนนโยบาย และแนวทางต่างๆ การจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองอย่างยั่งยืน จึงควรมีบุคคลต่าง ๆ เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ซึ่งบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ นักการเมือง ข้าราชการ (ข้าราชการประจำ และข้าราชการการเมือง) เอกชน และชุมชน ส่วนการดำเนินการ ควรดำเนินการทั้ง ๓ ระดับได้แก่ ระดับปฏิบัติ ระดับกลยุทธ์ และระดับนโยบาย ซึ่งความสำเร็จในการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนนั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายสาธารณะ และโครงสร้างขององค์กรที่ควรมีนโยบายชัดเจน มีแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างจริงจัง ทั้งนี้การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ จะช่วยให้การจัดการพื้นที่สีเขียวมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ส่งผลต่อความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ในเชิงนโยบาย

- ควรมีที่มาและหน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบโดยตรง หรือรัฐจำเป็นต้องสนับสนุน และจัดมาตรการในการรองรับ

ในเชิงปฏิบัติ

- ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม และพัฒนาอย่างเป็นระบบในการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่สีเขียว

ในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- ควรศึกษาข้อมูลจากอำเภออื่นๆ หรือบริเวณชุมชน อื่นที่ใกล้เคียงเพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาในครั้งนี้ว่าสอดคล้องหรือมี ความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น เป็นประโยชน์ในการนำไป ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

นายสากล ฐินะกุล อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กล่าวในงานเสวนา “ป่าในเมืองกับความยั่งยืนสู่ไทยแลนด์ ๔.๐” และนิทรรศการภาพถ่าย “ป่า-คน-เมือง” เพื่อสร้างความตระหนักรู้ต่อสาธารณชนให้เห็นความสำคัญของป่าในสังคมเมือง และการอยู่ร่วมกันของธรรมชาติที่รวมกันเป็นระบบนิเวศสู่การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน ณ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐

ธงฉาน ศักดิ์สง่า งานวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการและพัฒนาพื้นที่สีเขียวโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเทศบาลตำบลหนองจ่อม อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ วิทยาลัยบริหารศาสตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ อ.สนทราย จ.เชียงใหม่

บุญนุษ รุธิโก. (๒๕๕๖). ความยัง ยืนในการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง. วารสารสุทธิปริทัศน์, ปี ที่ ๒๗ (๘๔), ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๖.

สัมภาษณ์ นายจำรัส คำแพง หัวหน้าเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำประทุน, เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐, ณ สำนักงานเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำประทุน อำเภอละนสัก จังหวัดอุทัยธานี.

สัมภาษณ์ นายสมเชาว์ ชโลธร กำนันตำบลทุ่งนางาม, เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐, ณ ที่ทำการกำนัน ตำบลทุ่งนางาม อำเภอละนสัก จังหวัดอุทัยธานี.

สัมภาษณ์ นายไพศาล จันจินดา ผู้แทนประชาชนหมู่บ้านห้วยโศก, เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐, ณ วิสาหกิจกลุ่มผลิตมะม่วงส่งออก.

สัมภาษณ์ นายสุชาติ หิรัญ เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่หุบป่าตาด, เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐, ณ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวหุบป่าตาด อำเภอละนสัก จังหวัดอุทัยธานี.

สัมภาษณ์ นายจำลอง แมนศรี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓, เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐, ณ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวหุบป่าตาด อำเภอละนสัก จังหวัดอุทัยธานี.

สัมภาษณ์ นางดวงเดือน ชโลธร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางาม, เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐, องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางาม อำเภอละนสัก จังหวัดอุทัยธานี.

สัมภาษณ์ นายอาคม แยมนวล นายอำเภอละนสัก, เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐, ณ ที่ว่าการอำเภอละนสัก อำเภอละนสัก จังหวัดอุทัยธานี.

สัมภาษณ์ พระครูบวรสุวรรณ์โชติ เจ้าอาวาสวัดถ้ำทอง, เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐, ณ วัดถ้ำทอง อำเภอละนสัก จังหวัดอุทัยธานี.